

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

II. leto.

V Gorici, gruden 1881.

12. zvezek.

Božično noč.

Oh, kakó je dolga bila doba!

Štiri tisoč let iz greha groba

Klicali so očaki odrešenika,

Klicali nebeškega učenika:

Zdaj ti dobi gine moč,

To božjo noč.

„Čast Bogu v višavah, mir na zemlji,

Konec mej ljudmi zla volja jemlji!“

To pastircem angeljci pojéjo,

K jaselcam velé jim in tečejo,

Vleče jih tja višja moč

To božjo noč.

Bog je dete v jaselcah ležeče,

Rešit prišlo rod je naš iz ječe;

Radostni pastirci poklekníte,

V prahu svojga stvarnika molíte;

Saj prinaša vsem pomoč

To božjo noč.

Tebi je pomoč prinesel tudi,

Grešnik terdi, zbúdi se, o zbúdi!

Daj ogreti rešni se ljubezni,

Preden pride dan čez tebe jezni.

Zdrobi greha grozno moč

To božjo noč.

Glej, to dete lepo, ljubeznjivo

V drugič pride žet na svojo njivo,

Žet in spravljat, véjat in presévat,

Žito vkaščo, ljuljko v ogenj devat:

Zdaj sadí rešenja moč,

To božjo noč.

Grešnik, ako zanj začneš živeti,

Gotov si, ko zadnji dan zasveti,

Svet sodnik te v večno vzame srečo,

S krono okrási blaženih bliščečo.

V to daj, Jezus, vsem pomoč

To božjo noč!

Vodilo tretjega reda sv. Frančiška s kratko razlago.

Osemnajsto poglavje.

Kako in kedo sme polajšati zderžanje.

Navadni okrajni prednjiki ali vizitatorji smejo vsem bratom in sestram zderžanje, post in druge ostrosti polajšati iz pravičnega vzroka (keder se jim bo koristno zdelo).

Razlaga.

Navadni okrajni prednjiki, o katerih to poglavje govori, so patri provincijali frančiškanskih okrajev, h katerim spadajo dotične skupščine tretjega reda. Tem in patrom vizitatorjem ali ravnateljem daje vodilo oblast ostrosti, zlasti glede posta in zderžanja, polajševati ali v druga dobra dela spreminjati. Vunanje zatajevanje namreč ni bistvo tretjega reda in kaker je res dobro in koristno, vendar velja o njem v primeri z vajo notranje čednosti beseda aposteljna Pavla: „Telesna vaja malo hasni, pobožnost pa je k vsemu koristna ter ima obljubo tega in prihodnjega življenja.“ (1. Tim. 4, 8.)

Ker sv. Frančišek na dveh mestih vikšim oblast daje k polajševanju, je očitno, da se morejo tudi taki sprejemati v red, ki nekaterih zapovedi svetega vodila ne morejo izpolnjevati, da le poglavitno reč hočejo storiti, to je, da so pripravljeni, zapovedi božje izpolnjevati, po kerščanski popolnosti hrepeneti in duh molitve in pokore v sebi gojiti. Vender sploh mora veljati to, da se pustijo v tretji red le tisti, ki je misliti, da bodo tudi vse, kar predpisuje, izpolnjevati mogli.

Ne bi bilo prav in sveto vodilo bi bilo tako rekoč nepotrebno, ako bi se prevelika in prepogosta polajšanja dajala, ker bi se na tak način udje tretjega reda malo ali nič ne ločili od drugih kristijanov. Zgodi se pa lahko, da kak ud v take okoliščine pride, da mu je némogoče vse izpolnjevati; takim se bo gotovo tudi rado polajšalo. Če pa sčasoma vzrok polajšanja neha, potem je treba izpolnjevati, kar vodilo veli, ker že navadno glasilo pravi: „Polajšanje toliko velja, koliker veljajo vzroki.“

Devetnajsto poglavje.

Da naj ministri očitne prestopke naznanijo vizitatorjem.

Ministri naj pa naznanijo očitne pregreške bratov ali sester vizitatorju, da jih kaznuje. In ako bi se kedo ne poboljšal po trikratnem opominjevanju, naj ga ministri (po nasvetu neketerih svetovavcev) naznanijo vizitatorju, da ga pahne iz družbe te bratovščine ter ga pozneje pri shodu očitno naznani.

Razlaga.

Ko smo govorili o raznih službah tretjega reda, smo povedali tudi o dolžnosti ministrov ali predstojnikov in predstojnic, napake, zmote in pregreške nepoboljšljivih naznanjevati vizitatorju, da jih opominja, syari, kaznuje in, če drugo ne pomaga, izključi iz reda. Pokora, ki jo nakladajo vizitatorji, je vselej duhovna, ne pa telesna.

Sicer je to poglavje samo po sebi lahko razumljivo.

Dvajseto poglavje.

Kako v dozdam rečenem nihče ni zavezan pod smertnim grehom.

Sicer pa nočemo nikoger pod smertnim grehom zavezati v vsem dozdam rečenem, kar niso dolžni storiti bratje vašega reda po božjih zapovedih ali cerkvenih postavah, ampak vsak naj z voljno ponižnostjo sprejme naloženo pokoro ter naj jo izkuša natančno izpolniti.

Razlaga.

Kaker je bilo že v začetku rečeno, ne veže sveto vodilo tretjega reda nikoger pod smertnim grehom (in, kaker so določili papeži Pavel III. in Leon X., tudi pod majhinim ali odpustljivim grehom ne,) razen v tistih rečeh, ki so po božjih ali cerkvenih postavah zapovedane. Poslednje besede si je treba zapomniti. Zakaj marisikaj, kar je v vodilu, je že od Boga vsem ljudem zapovedano pod grehom; pa tudi take reči, ki same na sebi niso dolžnost, morejo v posebnih okoliščinah dolžnost postati. To bi se zgodilo n. pr. ako bi kedo s prestopljenjem svetega vodila veliko pohujšanje naredil ter se tako proti ljubezni pregrešil. Sicer se pa vidi iz tega

poglavja, kako sladak je jarem tretjega reda in kako lahko je nositi njegovo breme. Kedor vodilo zvesto izpolnjuje, ima veliko zašlужenje pokorščine, kedor ga pa po pravičnih vzrokih zadržan ne more izpolnjevati, ni storil za to nobenega greha. Kedor ima torej količkaj dobre volje, ta more lahko in z velikim dušnim mirom hoditi po tej poti pokore, ki jo je pokazal sveti oče Frančišek vsem, ki morajo mej svetom živeti, in gotovo, kedor stanoviten ostane na tej poti, ta bo zveličan. Zato, predragi bratje in sestre, ljubite in izpolnjujte svoje vodilo, ono je za vas najkrajši, najlažji, najvarniši pot v nebesa.

Sklep vodilu je navadni, kaker v drugih podobnih papeških pismih:

Nobenemu človeku tedaj ne bodi pripuščeno tega pisanja naše vstanove in naredbe prelomiti ali s hudobno prederznostjo se mu zoperstaviti. Ako bi se pa kedo vsodil to storiti, vedi, da zapade serdu vsegamogočnega Boga in njegovih blaženih aposteljnov Petra in Pavla.

Dano v Rietu 17. velikega serpana 1289, v drugem letu našega papeštva.

Kako se Marija čašti.

V.

V sveti katoliški cerkvi imamo Mariji posvečene čase, kraje, reči, osebe in dela, o katerih hočemo naposled ob kratkem spregovoriti.

Sobota je v vsakem tjednu Marijin dan; posvečujejo jo mnogi kaker smo že omenili, s postom ali majhinim pritergovanjem. Gdor more, gre ta dan k sveti maši Mariji na čast. Mašniki našega reda smejo v domačih cerkvah ob sobotah brati mašo Marijinega neomadežanega spočetja razen večih praznikov (*1. et 2. classis*) in dni, ko tudi slovesne obljubne maše niso dovoljene. Znabiti ne bi bilo napak, ako bi se te pravice sploh držali; skerbeti bi se moralo le to, da bi bila glavna maša (*missa conventualis*) o svetniku, ktereга god bi ravno bil.—

Kaker vsaki tjednen, tako ima tudi vsaki mesec en dan ali tudi več, ki so prazniki, ali zapovedani ali ne zapovedani, posvečeni Mariji Devici: 23. prosinca je praznik zaroke Marijine; 2. sečana zapovedan praznik Marijinega očiščevanja

ali svečnica; 25. sušca zapovedan praznik Marijinega oznanjenja; 26. malega travna praznik Marije Device dobrega sveta; tudi praznik sedem žalosti Matere božje, ki se obhaja v petek po tihi nedelji, prihaja ali malega travna ali pa že sušca meseca; 24. velikega travna je praznik Marije Device, pomoči kristijanov; 16. rožnega cveta praznik Marije Device od pomoči (*de succursu*); 2. malega serpana praznik obiskovanja blažene device Marije; 16. malega serpana praznik Marije Device Karmeljske; 2. velikega serpana praznik posvečevanja cerkve svete Marije Angelske (porcijunkule); 5. velikega serpana posvečevanje cerkve svete Marije Snežnice; 15. velikega serpana zapovedan praznik vnebovzetja Marijinega z osmino; v nedeljo po osmini praznik prečistega serca Marijinega; 8. kimavca zapovedan praznik rojstva Marijinega z osmino; v nedeljo mej osmino praznik presvetega imena Marijinega; tretjo nedeljo tega meseca praznik sedem žalosti Marije Device; 24. ali v frančiškanskih cerkvah 25. kimavca praznik Marije Device od plačila rešenja vjetih (*de mercede redemptionis captivorum*); 1. nedeljo meseca vinotoka praznik svetega rožnega venca Marijinega; 2. nedeljo tega meseca praznik materstva blažene device Marije; 3. nedeljo ravno tega meseca praznik čistosti blažene device Marije; 2. nedeljo meseca listopada praznik varstva blažene device Marije; 21. listopada darovanje Marije Device; 8. grudna zapovedan praznik neomadežanega spočetja prečiste device Marije z osmino; 10. grudna prenesenje častitljive hišice Marije Device Lavretanske; 18. grudna pričakovanje poroda blažene device Marije.

Vse te dni si prizadeva častivec Matere božje pobožno biti pri sveti maši in ob imenitniših od teh praznikov tudi svete zakramente sprejeti ali kar koli drugega dobrega storiti Mariji za ljubo, v njeno počestje. Na najpoglavitniše se pripravlja z devetdnevnici, to je, po volji izbranimi molitvami ali pobožnimi berili, ki jih opravlja skozi devet dni pred dotičnim praznikom, da more s tolikanj več gorečnostjo obhajati skrivnost ali sveto dogodbo, ki mu jo v spomin kliče tisti praznik.

Mariji posvečujejo nadalje pobožni kristijani tudi cel mesec v letu, najprijetniši mesec, veliki traven ali majnik. Majnična pobožnost se čedalje bolj širi tudi po naši slovenski domovini; veseli se zbirajo verni okrog olepotičenega Marijinega altarja in upamo, da

ne bodo ostale nikjer brez obilega dobrega sadu te mnoge molitve, ki se tu opravljajo, in pobožno branje ali pridige, ki se poslušajo dan za dnem.

Da se meseca majnika in tudi ob drugih praznikih Marijinih njeni altarji in cerkve čedno okrasijo s cvetjem, z lučmi in drugimi primernimi lepotili, za to imajo verni otroci Marijini posebno skerb. Pa tudi sploh vsak čas marljivo skerbijo, da se kraji Mariji posvečeni, kakor gre, zderžujejo, snažijo in lepšajo. Kjer se ji stavi nov altar ali podoba, nova cerkev ali kapelica, se pravemu častivcu Marijinemu ne zdi škoda ne denarja ne truda. In v resnici vidimo, da je po vsem katoliškem svetu skoraj ni cerkve brez altarja Marijinega; mej cerkvami pa je največ jih njej posvečenih.

Mej njimi so gotovo najimenitniše tiste, ki so zidane po lastnem naročilu Marijinem na takih krajih, ki si jih je sama izvolila; tam tudi v posebno obilni meri pomoč deli v dušnih in telesnih potrebah vsem, ki se s terdnim zaupanjem k njej zatekajo. Najnovejši obče znan tak svet kraj je slavna lurska jama in cerkev nad njo, ketere začetek je sloveči La sér tako lepo popisal. Od vseh krajev sveta romajo tje častit Marijo in pomoči jo prositi in čudes, ki so se tam zgodila in se še gode, ni mogoče prešteti. Od nas je seveda dobro daleč na to tolikanj blagoslovljeno božjo pot; vsaki ne more tjakaj, ke bi še tako rad. Zato pa ni da bi človek obupal, kakor bi se pri nas ne dalo doseči, kar bi hotel Marijo tamkaj prositi. Saj imamo blizu sloveče božje poti, kjer so bili vslišani že mnogi in premnogi ter jih bo gotovo še več, ako se bomo z večim zaupanjem ter v večji obilnosti tjakaj zatekali. Mej nami stoje sveti Lušarji, Sveta Gora, Brezje, Šmarna gora, Dobrava, Nova Štiffa, slavni Tersat. Živa vera nam more tudi Lurd pridobiti na domačih tleh, kakor ga je n. pr. Belgijanom v Ostakru (*Oostakker*).

Kako se je to zgodilo?

Baronka Kurtburn (*Courtebourne*) je dala leta 1870 na velikem vertu pri svoji grajščini zastran lepšega narediti nekako vmetalno votlino iz skalovja. Pri neki priliki ji pravi župnik ostakerski tako mimogrede, kako lepo bi se podala v to votlino Matere Božje Lurdske statua. Pobožna gospa radostna poprime to misel ter da res postaviti v votlino tako statuo. 29. malega travna tistega leta je prišla k votlini velikega procesija iz Ostakra in podoba se je slovesno blagoslovila. Od tedaj je ljudi iz okolice kakor vleklo na grajščinski vert; baronka je morala pustiti odpertega. Kmalu

se je začelo pripovedovati o čudesih, ki so se godila, in božja pot je bila ustanovljena. Čudo za čudesom je prihajalo in zdaj se zida poleg tiste votline velika romarska cerkev. Ostaker pa imenujejo navadno belgijski Lurd.

Podoba lurdske Matere božje, Marije brez madeža spočete, je po pravici mej raznimi podobami nebeške kraljice dandanašnji posebno priljubljena in razširjana. Sicer pa naj si bo Marijina podoba, taka ali taka, verni katoličan jo ima v visoki časti, ker je podoba ravno tiste nebeške gospe in mile matere naše. In gotovo je ni katoliške hiše, ki ne bi imela vsaj ene Marijine podobe na steni. Pobožni premožni, in nepremožni, imajo semtertje tudi lampice z oljem pred takimi dostikrat po domače prijazno olepšanimi podobami ter jih prižigajo vsaj ob sobotih in večih Marijinih praznikih. Zlasti je po Laškem mnogo Marijinih podob tudi po mestnih ulicah, kjer noč in dan luč gori spred.

Tudi sveče darujejo in prižigajo pobožni Materi božji na čast, ko si žele izprositi kako duhovno ali telesno milost. Za vslišane molitve in prejete dobrote pa darujejo razne obljubne darove, zlasti podobe nevarnosti, v kateri so klicali k materi v nebesih ter so bili vslišani. Po imenitnejših romarskih cerkvah je polno takih darov.

Posebna versta Marijinih podob so svetinje in svetinjice Marijine. Mej njimi so zlasti imenitne čudodejne svetinjice neomadežanega spočetja, ki so se po naročilu Device Marije same kovale v Parizu leta 1832 ter so silno mnogo dobrega storile po svetu. Mej drugimi se je spreobrnil po taki svetinji mnogo imenovani Jud Ratizbón, ki je zdaj vnet katoliški duhovnik v Jeruzalemu.

Na sebi kaker svetinjice se nosijo tudi škapulirji. Škapulirji so nekakova pomenljiva obleka ali znamenje raznih katoliških bratovščin. Mej njimi so Marijini škapulirji zlasti trije: erjavi škapulir naše ljube Gospe Karmelske, nebesno - plavi škapulir bratovščine čistega spočetja in črni škapulir sedem žalosti Marije Device.

Poleg teh trih Marijinih bratovščin jih imamo v katoliški cerkvi še več drugih, kaker dobro vedo vsi braveci in braveke naše. V eno ali drugo skuša pač vsaka pobožna duša vpisana biti in seveda tudi izpolnjevati, kar se v njej nalaga; tako se verni katoličan vsega posveti svoji ljubi materi v nebesih, ker ima v bratovščini biti nje posebni služabnik in častivec.

Še popolniše je tako posvečenje tistega, ki stopi v kateri zlasti Mariji na čast ustanovljen samostanski red, kaker sta mej moškimi red Marije Device Karmelske in red služabnikov Marijinih

ali servitov, mej ženskimi poleg karmeljskega red Marijinega obiskovanja in red Marijinega čistega spečetja, ki je, kaker je znano, veja 2. reda svetega Frančiška. Pa tudi cel frančiškanski red je Mariji brez madeža spočeti ko svoji patroni posebno posvečen.

Seveda, tako darovanje samega sebe v bratovščini ali zlasti v redu je le tedaj veselo sprejeto, če človek v resnici tudi živi, kaker gre takemu, ki je Marijin posebni služabnik, in ako si zlasti prizadeva ljubezen do prečiste Device v sebi in drugih gojiti in množiti ter njeno češčenje, kaker le more, pospeševati in razširjevati. Dela so tedaj potrebna, dobra dela Mariji na čast, v pomnoženje in razširjanje njenega češčenja.

Poleg molitve, posta in miloščine so še druga razna dobra dela, ki jih ali po obljubi, kar vrednost dobrega dela povikšuje, ali tudi brez obljube opravlja verni Marijin otrok iz ljubezni do matere svoje v nebesih. Omenjamo tukaj le dvoje: oznanjevanje in poslušanje besede božje, zlasti ako je o Mariji govorjenje, branje, pisanje in razširjevanje pobožnih bukev in časopisov, posebno takih, ki povikšujejo in razširjujejo čast in slavo preblazene Device.

Taka knjiga ali časopis, želimo, da bi vedno bilo tudi „Cvetje z vertov sv. Frančiška“, ki smo se je prederznili že v začetku posvetiti Mariji brez madeža spočeti. Izprosi nam to milost, o presveta Devica, da bi mogli tvoj list pisati in vrejevati po tvoji volji, po volji tvojega božjega Sinu, h koristi našega reda ter ljubega naroda našega!

Sv. Jožefa žalost in veselje.

XII.

Le še eno žalost in tolažbo sv. Jožefa na zemlji imamo omeniti — smert Jožefovo.

Smert sv. Jožefa imamo sicer mnogokrat v mislih, in pobožni kristijan se je skoraj vselej spomni, keder bolj resno na svojo lastno smert misli; ali zgodi se to le bolj poverhoma, mimogredé. Prevdarimo tu nekoliko natančneje le ta naj veličastniši trenotek Jožefovega življenja in oglejmo si bolj od blizu izmed vseh Jožefovih podob najgenljivišo podobo: sv. Jožefa vmirajočega v sredi mej Jezusom in Marijo!

Ko je bil Jezus že odrasel in je prišel čas njegovega očitne-

ga delovanja, moral je po božji volji sv. Jožef zapustiti zemljo, ker je bil na njej doveršil svojo nalogo. Smertno čutilo mu pravi, da je že blizu njegova zadnja ura. Telesne moči pojemajo, udje omahujejo. Vleže se na svoje revno ležišče. Častito glavo, katero so pobelile skerbi in žalost bolj kaker starost, mu ljubeznjivo podpira zdaj Jezus zdaj Marija. Čedalje bolj ga življenja moč popušča, žila počasneje bije, obličje blede — sv. Jožef sladko v Gospodu zaspi!

„Sladko v Gospodu zaspi“ pravim. Sicer je res, da ima vsako v miranje nekaj strašnega žalostnega v sebi, zakaj smert je kazen; vendar je bila smert sv. Jožefa, čeravno ima tudi svojo žalostno stran, nezrečeno lepa in tolažbe polna.

Vprašajmo najpred, kaj paje sv. Jožefu težilo in grenilo vmiranje. Gotovo naj bolj to, kar drugim ljudem, namreč naravno vsem prirojeno čutilo žalosti pri ločitvi, in pa želje, še dalje ostati pri svojih, s katerimi so bili v življenju v tesni zvezi. Večidel čutijo vmirajoči, kaker nekedaj tisti ameličanski kralj, ki je zdihoval: „Ali takó loči grenka smert?“ (I. b. kralj. 15, 32.) Smertna ločitev je tem grenkejša, čem priserčniša je ljubezen do ostalih. In sv. Jožef je tako zelo ljubil Jezusa in Marijo: pa se je moral že ločiti od njiju! Če je bila že tako velika njegova žalost takrat, ko je bil Jezusa zgubil le za tri dni, kolika mora biti še le zdaj, ko se mora od obeh ločiti za več časa.

In če je le kedaj kateri človek imel vzrok, želeti si daljše življenje, imel ga je gotovo sv. Jožef. Vmirajoči stariši navadno zdihujejo: „Kaj bo za naprej z našimi otroci? Kako se jim bo neki godilo?“ To so skerbi, ki jim smert tako grozovito obtežujejo. Sv. Jožef je imel še bolj občutljivo serce. Gotovo bi bil tudi on zelo rad vedel, kaj se bo zgodilo z Jezusom in Marijo, saj se mu vidi vsa njijuna prihodnost s tako črnimi oblaki pokrita. Iz sv. pisma je vedel, da bo odrešenik učil, čudeže delal, pa da bo grozovito terpel in vmerl za zveličanje sveta. Kako bi bil rad sv. Jožef vse to sam doživel, pa mora že vmreti! In tisti „Simeonov meč“, ki mu je bil že pred v življenju gotovo dostikrat v mislih, kako prebada zdaj njegovo vmirajoče serce, češ, vboga Marija, kaj bo morala še vse preterpeti!—

Ali to, kar je grenko, se da oslajšati, in kar je težko, se da olajšati. In menim, da nobenemu vmirajočemu ni bilo vmiranje enako olajšano, kaker sv. Jožefu. Jezus in Marija sta mu bila osebnostno pričujoča. Ljubeznjivo sta se mu zahvaljevala za vso skerb in vse dobro, kar sta iz njegovih predobrih rok toliko časa pre-

jemala; priserčno sta ga tolažila v smertnih britkostih, in merviške molitve se še pri nobenem merliču tako angeljsko pobožno niso opravljale, zakaj Jezus in Marija sta molila pri Jožefovi smerti.

Pa tudi merlič je bil tak, da smert ni mogla biti drugačna ko srečna. Vse svoje dni je zvesto izpolnjeval voljo božjo, svoje naj boljše moči je daroval vse Jezusu in Mariji, milosti božjih ni nigdar zastonj sprejemal, ampak od perve mladosti prav do zadnjega tako zvesto v prid obračal; v katerokoli stran svojega življenja se zdaj oberne, nikjer nikakersnega očitaja, povsod dobrodejna zavest, da je vsigdar zvesto ravnal po zapovedih božjih: kako prijeten počitek zvečer po takem delavniku, kako obilno plačilo za tako zvesto službovanje!

Pomisliti nam je pa tudi še to, da je bil sv. Jožef ves čas svojega življenja popolnoma vdan v voljo božjo. Kar je bilo po volji božji, to mu je bilo vseč, ke bi bilo še tako težavno. In zdaj, ko vidi, da je njegova smert — volja božja, se tudi ponižno podverže ter junaško, kaker je bil vselej vaju, tudi zdaj z veselim sercem Bogu daruje naj veči dar — svoje življenje. Kedor namreč zna res darovati, daruje z veselim sercem tudi naj težavniši dar. — Pred par leti je vmerla v nekem samostanu pobožna nuna, ki je še vmirajoč prosila svojega dušnega vodnika, naj jej „zapovejo vmreti,“ češ, da bode tako tudi njena vesela smert zaslužljiva pokorščina. Koliko bolj je z veselim licem sv. Jožef — mož tolike svetosti — Bogu daroval zadnjo daritev! —

Tako je tedaj vgasnilo preblago življenje naj boljšega moža. Zdaj še le ste se ločili njegovi zvesti sestrici — žalost in veselje! Žalost ga je zapustila za zmirom, veselje pa se mu je v večnosti povišalo do naj više radosti takrat, ko je na čelu vsih pravičnih stare zaveze z Jezusom šel v nebesa vživat plačilo za tako zvesto službo.

*
* *

Spremljali smo sv. Jožefa vduhu po raznih stezah njegovega zemeljskega popotovanja. Njegovih stopinj res da ne najdemo nikjer natanko popisanih; vender smo že iz tega, kar je v sv. pismu ob kratkem omenjeno, lahko sprevideli, in se prepričali, kako osodepolno je bilo njegovo življenje. Razen Jezusa in Marije še ni nihče na svetu vžival toliko žalosti, pa tudi nihče ni čutil toliko nebeške tolažbe. — Težak jarem mu je bil naložen že precej v

mladosti, in potlej, ko je prevzel varstvo Jezusa in Marije, priložena mu je bila še marisikatera težka težka butara. Že v mladosti mu je življenje grenilo pomanjkanje, preganjanje in težko delo, in vse to troje ga tudi pozneje ni zapustilo; poleg tega pa koliko skerbi, koliko telesnih in dušnih težav mu je nakladalo varstvo Jezusa in Matere božje! Ozrite se še enkrat v Nazaret, v Betlehem, v Jeruzalem, v Egipet, in premerite v duhu dolge ceste, ki vežejo te kraje britkega spomina: povsod vidite sledi njegovega truda, vse vam pripoveduje, da je težak jarem slonel na njegovih ramah. Pa prepričali smo se tudi, da so bile rame sv. Jožefa za tak jarem dovolj močne, in njegovo junaško serce se velikanske butare ni vstrašilo. Sv. Jožef je že naprej v djanju skusil, kar je Jezus pozneje obetal drugim svojim zvestim služabnikom rekoč: „Moj jarem je sladak in moja butara je lahka“.

Tudi nam, dragi bratje in sestre v Kristusu! je ljubi Bog odkazal daljše ali krajše popotovanje po solzni dolini. Mi vsi, kakerkoli smo si različni po stanu in po družih okoliščinah, vsi imamo nositi jarem od mladosti do smerti. Ta jarem ni nič drugega, kakor jarem Gospodov, križ Jezusa Kristusa, ki nam ga sam veli serčno na rame djati in nevtrudoma za njim nositi. Težki križ so nam dolžnosti našega stanu in dela našega poklica; težki križ nam je stanovitno premagovanje neštevilnih dušnih sovražnikov in goreča zvestoba v službi božji; težki križ so nam razne britkosti in zopernosti našega življenja; težki križ nam je lastno gorje, pa tudi tuje gorje, zastran katerega se nam bližnji v serce smili. Pa križ nositi nam je dobro in koristno, ker nam pomaga zatirati v sercu hude strasti, pomaga bolj in bolj odmrtni slepilnemu blišču spridenega sveta, daje priložnost zadostovati za grehe, boljšati serce, kerščanskih čednosti si pridobivati in nebeško veselje si služiti. Nikar se tedaj ne strašimo križev, in namestu zdihovati pod njimi, jih raji po zgledu sv. Jožefa vdano in voljno prenašajmo, pa bomo imeli dvojni dobiček: v nebesih zasluženje in na zemlji polajšanje. Saj bo le malo časa terpelo; le do groba se bomo solzili, tam pa nam bo Bog obrisal sleherno solzico, ako mu bomo tukaj zvesto in goreče služili.

Pa tudi že tukaj na svetu nam dobri Bog, kakor nekedaj sv. Jožefu, pošilja mnogoverstno veselje. In če prav prevdario svoje preteklo življenje, moramo hvaležno spoznati, da bi nam bilo teže prešteti trenutke veselja in tolažbe, kakor število britkosti in žalosti. Da se pa ljudem navadno kelih terpljenja večji vidi in bolj

napolnjen zdi, kaker kelih veselja, pride od tod, ker smo vajeni žalost bolj si k sercu jemati, in dalje v spominu hraniti, kaker veselje, — seveda na lastno škodo. Zato še enkrat opominjam, bodimo po zgledu sv. Jožefa Bogu hvaležni tudi za vsako veselje in sleherno tolažbo, ki nam po narurni ali čeznarurni poti prihaja iz nebes! Le tisti ima mirno serce pa zaslužljivo življenje, ki enakomerno od Boga prejema žalost in veselje, nesrečo in srečo ter si zna oboje modro v svoj prid obračati. Tak moder mož — upam da vas je ta spis tega prepričal — je bil sv. Jožef!

O sv. Jožef, presrečni ženin Marijin, preskerbni rednik Jezusov, preljubeznjivi gospodar sv. družine! ti si bil v žalosti in terpljenju vselej tako poterpežljivo vdan v voljo božjo, pa tudi v veselju in sreči vedno zmeren in ponižen, ti si bil Bogu hvaležen za vsako britkost in vsako tolažbo; o sprosi še nam to veliko milost, da bomo po tvojem zgledu vse križe voljno prenašali, v veselju pa se ne prevzeli, ampak v sreči in nesreči Boga hvalili in si v tej solzni dolini tako zaslužili rajsko veselje pri tvojem Jezusu v nebesih, saj si ti po besedah sv. Bernarda „z veliko skerbjo odredil vsim izvoljenim nebeški kruh, ki daje nebeško življenje“! — Še prav posebno pa te prosimo, bodi zvest varih in dobrotljiv pomočnik vsim redovnikom in redovnicam, ki se še posebej prizadevajo v revščini in tihoti, v deviški čistosti in pokorščini v družinski edinstnosti posnemati naj svetejše življenje tvoje blažene družine v Nazaretu. Amen.

Življenje svete Elizabete Ogerske,

deželne grofinje turingijske,
patrone tretjega reda svetega Frančiška.

29. poglavje.

Kako je papež Gregor ljubo sveto Elizabeto mej svetnike prištel, in o velikem veselju in pobožnosti vernih na Nemškem pri vzdigovanju nje svetih ostankov v Marburku.

Spomladi leta 1235 je bil papež Gregor v Perudži, v tistem mestu, kjer je sedem let poprej svetnikom prištel Frančiška Asiškega. Tje je prišel spokornik Konrad Turingijski z drugimi po-

slanci k njemu ter ga prosil, da bi odločil prostor zraven serafinskega očeta mladi, ponižni gospé, ki je bila na Nemškem njegova pervorojena hči in naj bolj goreča učenka. Papež je odperl njih pisma vpričo kardinalov in naj imenitniših duhovnikov rimskega dvora in mnogih, ki so se bili sešli poslušat. Razodel jim je vse okoliščine Elizabetinega življenja in čudeže, ki so se ji pripisovali. Jako so se čudili, pravi zgodovina, in do solz so bili ginjeni od tolike ponižnosti, tolike ljubezni do vbozih in vboštva in tolikih pobožji milosti storjenih čudežev. Ali papež sklene z naj večo ostro stjo preiskati te čudeže. Zato zapove sè sebi lastno prividnostjo dopolniti z naj večo natančnostjo vse potrebne šege, da bi izginila tudi naj zadnja dvojba.

V zboru, v katerem sta bila pričujoča tudi patriarha Antiohijski in Jeruzalemski in mnogo kardinalov, so se brali slovesno ko verjetni poterjeni dokazi Elizabetine svetosti. Enoglasno so izrekli vsi, da se ne sme dalje odlašati, da se ne bi v zapisnik svetnikov zapisalo na zemlji to častito ime, ki je že zapisano v bukve življenja v nebesih, kaker je Gospod tako veličastno pokazal. Potem se je vse to prebralo ljudstvu, ki je globoko presunjeno ter polno stermečega veselja enoglasno vpilo, naj se Elizabeta brez odlašanja okliče za svetnico. Rad je privolil papež v to enoglasno terjatev, in da bi se slovesnost posebno častitljivo veršila, izvolil je k temu binkoštni pondeljek, 26. velikega travna leta 1235. Deželni grof Konrad je prevzel vse potrebne priprave k tej velikanski svečanosti.

Na binkoštni pondeljek omenjenega leta torej gre papež s patriarhi, kardinali in drugimi imenitnimi duhovniki ter mnogo ti-sočami vernikov v procesiji v dominikanski samostan v Perudži. Trompete in drugo godbeno orodje je naznanjalo slovesni prihod. Vsi, sveti oče kaker zadnji iz mej ljudstva, so imeli v rokah voščene sveče, ki jih je bil dal deželni grof na svoje stroške razdeliti. Ko je prišla procesija v cerkev ter so bili končani pripravljavni obredi, bral je kardinal-diakon, ki je stal papežu na strani, z močnim glasom ljudstvu kratek popis življenja in čudežev svete Elizabete. Verni so mej tem glasno kazali svoje dopadenje in točili solze svetega veselja in pobožnega navdušenja. Potem opominja papež pričujoče, naj molijo, kaker moli tudi on sam, da bi ga Bog varoval zmote. Papež zapoje cerkveno pesem: „Pridi sveti Duh“ in vsi zbrani so peli ž njim. Nato papež in vse ljudstvo po-

klekne in moli nekoliko časa natihoma. Potem vzame sveti oče mitro na glavo, sede na tron ter govori slovesno:

„V čast vsegamogočnega Boga, Očeta, Sinu in svetega Duha, v poveličanje katoliške vere in pomnoženje kerščanstva, po oblasti ravno tistega vsegamogočnega Boga, blaženih aposteljnov Petra in Pavla in naši lastni, po nasvetu in privoljenju naših bratov, izrekujemo in določujemo, da je Elizabeta, blaženega spomina, v svojem življenju deželna grofinja turingijska, sveta, in naj se zapiše v zapisnik svetnikov, kakor jo mi s tem zapisujemo in ob enem zapovedujemo, da naj vesoljna cerkev vsako leto, na dan njene smerti, 19. listopada, njen praznik slovesno in pobožno obhaja. Po ravno tisti oblasti podeljujeno ob enem vsem vernim, ki se bodo svojih grehov skesanega serca izpovedali in obiskali ta dan njen grob, odpustek enega leta in štiridesetih dni.“

Po teh papeževih besedah zapoje orglje in zazvonijo vsi zvonovi. Papež vzame mitro z glave in zapoje „Te Deum laudamus“ in s takim navdušenjem je pelo vse ž njim, da ni mogoče dopovedati. Potem zakliče kardinal-diacon, kakor je navada pri taki slovesnosti: „Prosi za nas, sveta Elizabeta, Aleluja!“ in papež zapoje prvič molitev, ki jo je bil sam zložil na čast novi svetnici, ter se moli še dandanašnji, čez več ko 600 let, v cerkvenih dnevnicah in pri sveti maši na god svete Elizabete: „Vsmiljeni Bog, razsvetli serca svojih vernih in dodeli po veličastnih prošnjah blažene Elizabete, da bomo srečo tega sveta zaničevali ter nebeške tolažbe se vedno veselili. Po Gospodu našem“ i. t. d.

V ravno tej samostanski cerkvi, kjer se je ta slovesnost obhajala, se je postavil prvi altar v čast svete Elizabete, in vsako leto imajo na njenega godu dan v Perudži pri dominikancih slovesno veliko mašo.

Da bi ta srečni dan še bolj veselo praznovali, je povabil deželni grof Konrad tri sto duhovnikov k svoji mizi in poslal kruha, vina, rib in mlečnih jedi bližnjim samostanom. Razen tega je dal v obilosti razdeliti mesa, kruha, vina in denarja več tisočam vbozih, in sploh vsem, ki so prosili; in to sicer v imenu nemškega reda in v čast tisti, ki je bila do vseh vbozih tako zapravljivo radodarna. Gotovo ji ni mogel lepše in njeni ljubeznjivi skerbli-

vosti bolj dopadljivo skazati svojega spoštovanja. Ta radodarnost se je papežu tako dopadla, da je povabil Konrada k svoji mizi ter ga poleg sebe posadil, kar je bilo celo nenavadna čast, ker papež sicer vedno sam je; lepo je dal pogostiti tudi vse njegove spremeljivavce. In ko se je Konrad pred svojim odhodom na Nemško poslovil od papeža, podelil mu je vse milosti, katerih je prosil svetega očeta v imenu več oseb že prej; potem mu je dal svoj blagoslov ter ga jokaje objel in poljubil.

Pervi dan meseca rožnega cveta leta 1235 je izdal papež veličastno pismo, s katerim je vesoljni katoliški cerkvi slovesno naznanil, da ima častiti novo svetnico in priprošnjico v nebesih, sveto Elizabeto.

To papeževo pismo je došlo kmalu na Nemško, ter je bilo z naj večim veseljem sprejetó. Videti je, da se je naj prej razglasilo v Erfurtu, kjer so pri tej priložnosti deset dni praznovali ter se je razdelilo mej vboge neizmerno mnogo darov. Nadškof Zigfrid Mogoški pa je odločil, da se ima truplo svetničino vzdigniti prvi dan meseca velikega travna prihodnega leta; hotel je namreč, da bi se to zvedelo po vsem Nemškem ter bi mogli škofje in verni v obilem številu priti v Marburk in vdeležiti se tako redke slovesnosti.

Ko je ta dan prišel, se je zbrala v Marburku in okolici v resnici neizrečeno velika množica vernih iz vseh stanov. Staro sporočilo pravi, da se je bilo sešlo dvanajst sto tisoč to je več ko en milijon ljudi okoli groba ponižne Elizabete. Ne le iz celega Nemškega, tudi z Ogerskega, Češkega, Francoskega je bilo prišlo obilo romarjev obojega spola. Sami so se čudili nad tolikim številom, rekoč, da že sto in sto let ni bilo skupaj toliko ljudi. Seveda so bili pričujoči tudi vsi udje turingijske vladarske hiše. Srečane so se šteli deželna grofinja Sofija, tašča Elizabetina, in devérja, deželna grofa Henrik in Konrad, da so mogli s tem slovesnim počesčenjem nekoliko poravnati krivico, ki jim jo je bila Elizabeta tako velikodušno odpustila. Pričujoči so bili tudi njeni otroci, sin Herman in hčerki Sofija in Jerdrut. Razen neštete množice duhovnikov, menihov in opatov se imenuje dvanajst cerkvenih poglavarjev, ki so prišli k ti slovesnosti: nadškofje mogoški, kolonjski, trijerski in brémenski in škofje iz Hamburka, Halberštata, Merzeburka, Bamberka, Vóremza, Spire, Paderborna in Hildeshajma. Naposled celo cesar Friderik II., ki je bil takrat na verhuncu svoje moči in slave, spravljen s papežem in pred kratkim poročen z mlado, po svoji lepoti tako slopečo Izabelo Angleško, tudi on je

pustil pri miru vsa svoja opravila, pridružil se je velikemu številu svojih podložnih, ki so šli v Marburk, ter prišel tudi on slovesno počastiti njo, ki ni sprejela njegove snubitve, da se je mogla popolnoma posvetiti Bogu.

Ko so slišali vitezi nemškega reda o cesarjevem prihodu, zdelo se jim je nemogoče, vpričo njega, ne da bi se poprej kaj pripravilo, truplo iz groba jemati. Tri dni poprej gre torej prior Ulrich sè sedmimi brati po noči v cerkev, kjer je Elizabeta počivala, in ko so skerbno zaklenili vsa vrata, odprojo rako, in glej! komaj je bil kamen, ki jo je pokrival, odvzdignjen, zapuhtela je vun čudovito lepa dišava. Bratje so ostermeli nad tem tolikanj bolj, ker so dobro vedeli, da truplo ni bilo maziljeno ter se tudi nobene dišee stvari niso bile dele v grob.

Sveto truplo so našli čisto nepoškodovano brez znamenja trohnobe, ako ravno je že pet let počivalo pod zemljo. Roke je imela še vedno nakriž položene čez persi. Bratje so oblekli truplo v škerlatasto oblačilo in položili v novo svinčeno trugo, katero so spustili zopet v rako; rako pa so pustili odperto, da bi se mogla truga pri slovesnosti brez truda in zamude zopet vun vzeti.

Pervi dan velikega travna zgodaj zjutraj se je zbrala množica okoli cerkve. Z veliko težo se je mogel skozi gnječo pot naređiti cesarju. Da pokaže svoje češčenje do čudovite svetnice pred celim svetom, je bil bos in v siromaški sivi obleki, kaker jo je Elizabeta nosila, na glavi pa je imel cesarsko krono. Za njim so šli volilni in drugi knezi svetega rimskega cesarstva, ravno tako se zlatimi kronami na glavi in škofje in opatje v slovesnih cerkvenih oblačilih. Ta prelepa versta se je pomikala h grobu svete Elizabete. Pervi je stopil cesar v rako in privzdignil pokrov. Ravno tista čista nebeška dišava, ki je bila redovnike iznenadila in okrepčala, razširila se je tisti hip čez vse pričujoče in povzdignila čutila goreče pobožnosti, ki jih je navduševala.

Škofje so hoteli sami vzdigniti sveto truplo iz rake; cesar jim je pomagal; goreče je poljubil trugo ter jo z njimi vred vzdignil. Zdaj so pritisnili škofje svoje pečate nanjo; potem so jo nesli oni in cesar slovesno mej petjem in godbo tje, kjer imela biti pred ljudstvom izpostavljena.

Nepoterpežljivost je razjedala mej tem serca tisoč in tisoč vernih, ki so čakali na pogled svetih ostankov, ter hrepeneli dotakniti se jih in poljubiti jih. „O srečna dežela“, so klicali, „de-

žela, ki ima hraniti tako svet zaklad! O srečni čas, ko je ta zaklad prišel na svitlo!“

Ko je prišla slovesna procesija do sredine ljudstva, ko so zagledali to dragoceno truplo, ko so dihali sladko dišavo, ki je puh-tela iz njega, tedaj je bila navdušenost neomejena. „O malo pre-sveto truplo“, so klicali, „ki imaš toliko veljavo pri Bogu, toliko čudovitih moči za ljudi! Koga bi ne vlekla k sebi ta sladka dišava? Kedo bi ne hitel videti čudovite lepote le-te svete žene? Naj trepetajo krivoverci, tresejo naj se nezvesti judje! Elizabetina vera jih je osramotila. Glej tukaj njo, ki so jo imeli za neumno, katere norost je osramotila vso modrost tega sveta! Angelji so častili njen grob, in glej, vsi narodi hitijo k njemu; veliki gospodje in celo cesar sam jo časti! Glejte čudovito naredbo vsmiljenja bo-žjega! Njo, ki je v svojem življenju čast tega sveta zaničevala, ki je bežala pred družčino imenitnih ljudi, njo častijo zdaj tako slo-vesno naj višja veličastva, papež in cesar! Njo, ki si je zbirala vedno zadnji sedež, ki je sedala na zemljo, spala v prahu, njo no-sijo in povzdigujejo zdaj kraljeve roke! Res zasluži to, ker se je storila vbogo in prodala vse, kar je imela, da je kupila neprece-njeni biser svetega evangelija“.

Ko je bilo sveto truplo izpostavljeno k očitnemu češčenju, je bila njej na čast slovesna služba božja. Nadškof Mogoški je pel mašo svete Elizabete. Ko je bilo darovanje, približa se cesar trugi, ter dne ljubi sveti Elizabeti na glavo zlato krono, rekoč: „Ker je nisem mogel v življenju kronati ko svojo cesarico, hočem jo kro-nati vsaj denes ko nevmerjočo kraljico v božjem kraljestvu.“ Pri-djal je še zlat kelih, ki se ga je navadno posluževal pri gostijah, in v katerega so vložili pozneje glavo svetničino. Potem je peljal sam mladega deželnega grofa Hermana, sinu svete Elizabete, k da-rovanju; ravno tako je peljala cesarica mladi princesinji Sofijo in Jerdrut. Stara deželna grofinja Sofija in njena sinova Henrik in Konrad približali so se tudi povelčanim ostankom nje, ki je le predolgo niso znali prav ceniti; molili so dolgo časa pri njih ter prinesli bogate darove njej na čast. Plemenitaši in prosto ljudstvo so se skupno gnjetli k podnožju altarja, na katerem je stala truga, da bi častili svetnico s svojimi darovi. Verni iz vseh različnih de-žel, ki so bili tukaj zbrani, hoteli so obhajati službo božjo vsak na svoj način s pesenmi svoje dežele, in to je slovesnost neskončno podaljševalo. Neverjetno je bilo bogastvo in veliko število darov; videlo se je, kaker bi ne zadostovala tem pobožnim dušam nobena

reč, da bi olepšale to s čudeži ovenčano posteljo, kjer je spala ljuba Elizabeta. Žene so dajale svoje perstane, svojo persno zlatino in srebernino in druge dragocenosti; drugi so ponujali že kelihe, mašne bukve in mašna oblačila za lepo veliko cerkev, ki so želeli, da bi se zidala na čast svete Elizabete, da bi mogla noter počivati svetnica sè vso častjo, ki ji gre, ter bi bila njena duša tolikanj bolj pripravljena prositi Boga za svoje brate.

Kmalu pa je pomnožil nov čudež splošno češčenje, ter pričal, kako skerbi Bog za slavo svoje svetnice. Ko so odperli drugo jutro sè škofovskimi pečati zapečateni trugo, kjer je počivalo sveto truplo, našli so jo polno žlahtnega olja, ki je dišalo lepo kaker najdražja narda. To olje je kapalo kaker dobrotna nebeška rosa svetnici iz kosti; kaker so kapljice nabirali in brisali, prikazovale so se vedno druge, drobne in skoraj nevidne kaker lepo dišeč pot. Ta pogled je duhovščino in ljudstvo z novega spodbudil k hvaležnosti do Boga, ki je storil toliko čudežev, in napolnil z največjo navdušenostjo do nje, nad katero jih je Bog razodeval.

Z bistrumnostjo, ki jo daje vera, so spoznali precej duhovni pomen te prikazni: „O lepi čudež,“ tako so klicali, „vreden nje in primeren naši molitvi! Te kosti, ki so bile po toliko pobožnih vajah in pokorilih sporabljene in polomljene, puhtijo iz sebe sladak vònj, kaker bi bili razbili alabastrovo posodo, v kateri je bil dragoceni balzam svete Magdalene. Iz njenega trupla kaplje sveto, žlahtno olje, ker je bilo celo njeno življenje prepolno del vsmiljenja, in kaker olje na vseh tekočinah po verhu plava, tako presega vsmiljenje vse božje razsodbe. Teče ji posebno iz nog, ker so jo tolikokrat nosile h kočam vbozih, in povsod, kjerkoli je bilo treba hladiti kakšno bolečino. Ta ljuba, lepi in rodovitni oljiki podobna, cvetoča in po čednostih prijetno dišeča Elizabeta je dobila, kaker olje, dar, ob enem razsvetljevati, rediti in zdraviti. Koliko bolnih duš, koliko terpečih teles je ozdravila sè svojo ljubeznijo do bližnjega, sè zgledom svoje svetosti! Koliko tisoč vbozih je sè svojim kruhom redila in sitila! S kolikimi čudeži je razsvetila celo cerkev! Prav po pravici naznanjuje tedaj ta sladka tekočina, to prijetno dišeče olje svetost nje, ki se je svetila v tako čisti luči, ki je vedela s tako ljubeznjivostjo zdraviti, s tako velikodušnostjo rediti, ki je celo svoje življenje razširjala tako bogat, tako prelep, prijeten duh.“ — To drago olje je nabiralo ljudstvo s pobožno skrbnostjo in neizrečeno gorečnostjo, in rabilo je ko zdravilo v hudih boleznih ali pri nevarnih ranah.

Toliko nebeških milosti, od čerkve slovesno priznanih, je moralo silno množiti število in gorečnost vernih, ki so obiskovali Elizabetin grob, da bi se povzdignili v pobožnosti ali pa ozdravili v boleznih. Zaslovela je kmalu po celem kerščanskem svetu, tako da je prihajalo v Marburk ravno toliko romarjev, kaker h grobu svetega Jakoba v Komposteljo (na Španskem).

Mnogi čudeži so poplašali zaupanje, s katerim je šlo toliko vbogih vernih na tako dolgo, težavno pot. Od vseh, ali v svetih povestih ali v letopisih, nam ohranjenih hočemo navesti samo dva, ki se nam zdita posebno ginljiva in pričata, kako hitro se je ljubezen do naše svetnice in vera na njeno pomoč razširila v najdaljše kraje in povsod se vkoreninila.

Natorno je bilo, da se je češčenje svete Elizabete razširilo posebno po Ogerskem, kjer je zagledala luč tega sveta. — V tistem času sta živela v Požonu na Ogerskem dva poštena, pobožna zakonska, ki jima je vmerla v nežni starosti hčerka, njihov edini otrok. Nevtolažljiva sta bila zaradi te nesreče. Ko sta se najokala in našalovala, gresta spat, ali še dolgo sta govorila o svoji britkosti. Ko je potem mati nekoliko zadremala, ji je bilo navdihnjeno, da naj nese mertvega otroka na Nemško h grobu svete Elizabete. Zbudivši se pravi možu v zaupanju na Gospoda: „Ne bomo še pokopali deteta; nesla je bova k sveti Elizabeti, da zopet oživi na njeno priprošnjo.“ Mož se da pregovoriti k temu. Ko je prišlo jutro, ko se je mislilo, da bodo nesli truplo v cerkev ter je pokopali, deneta je oče in mati v pletenico, ter se odpravita na pot k Elizabetinemu svetišču; ljudje so mermrali in norčevali se, ali ona dva se nista dala zadržati. Trideset dni sta bila na potu mej solzami in vsakoverstnimi težavami in britkostmi; potem pa se ju je Bog vsmilil zaradi njijune vere in serčne belečine, ter je po zaslužanju svoje ljube Elizabete nedolžno dušico tega otroka poslal v truplo, da je zopet oživel. Ako ravno so se neizrečeno razveselili, hoteli so stariši vender končati romanje; peljali so hčerko noter v Marburk. Tukaj so opravili zahvalne molitve, in potem so se vernili na Ogersko, da bi uživali svojo čudovito srečo.

Ravno ta mlada deklica je pozneje na Nemško spremila eno hčer ogerskega kralja, ko se je zaročila z nekim bavarskim vojvodom. Tam je bila sprejeta na prošnjo vojvoda in njegove žene v dominikanski samostan v Ratizboni, kjer je postala prednjica in živela v veliki svetosti še ob času, ko je Teodorik Turingijski zapisal njeno zgodbo.

Ravno tisti čas je živela na nasprotnem koncu Evrope, na Angleškem, plemenita gospa, kateri je bil mož vmerl, ko je pet in dvajset let z njim preživela v veliko žalost ne dobivši nobenega otroka. Da bi se tolažila v vdovstvu in samoti, oblekla se je v sivo obleko, odrezala si lase in vzela na otročje mesto dvanajst vbozih, ki jih je imela pod svojo streho, živila, oblačila, vmivala jih in stregla jim v vseh rečeh s svojimi rokami. Kjerkoli je našla vbogega ali terpečega človeka, šla je k njemu ter mu dala miloščine v božjem in svete Elizabete imenu; zakaj slišala je o Elizabeti ter jo ljubila bolj kaker vse drugo na svetu in bolj kaker vse druge svetnike božje. Misel na to preljubo svetnico ni nigdar zapustila njenega serca; noč in dan je premišljevala njeno blaženo življenje.

Ob uri od Boga ji odločeni je ta pobožna gospa vmerla. V sredi žalosti, ki jo je zbudila ta smert, je rekel njen izpovednik tem, ki so jokali za njo, da se mora nje truplo nesti h grobu svete Elizabete, ker je bila v življenju obljubila, da bo romala tje. Prijatelji so storili po tem nasvetu, peljali so se čez morje in prešli silno daljavo zemlje. Čez sedem tjednov so prišli s truplom v Marburk. Tu, ko so z veliko gorečnostjo klicali svetnico, naenkrat pobožna gospa oživi ter pravi: „Kako srečna sem! Počivala sem na persih svete Elizabete“. Prijatelji so jo hoteli zdaj na Angleško nazaj peljati, ali ona ni hotela več zapustiti krajev, ki jih je sveta Elizabeta posvetila s svojo pričujočnostjo; tukaj je živela še petnajst let prav sveto, ter ni z nikomer drugim govorila kaker z izpovednikom. Ko jo je ta negdaj vprašal, zakaj si nalaga tako molčanje, pravi: „Ko sem počivala na Elizabetinih persih, sem bila tako srečna in blažena, da se bom varovala zanaprej vsega posvetnega veselja ter le to premišljevala, kako si pridobim veselje večno.“

32. poglavje.

Kako se je godilo po smerti ljube svete Elizabete njenim otrokom in sorodnikom.

O poglavitniših osebah, ki so se omenile v tej povesti, bodo naši bravci gotovo radi izvedeli, kako se jim je godilo po smerti ljube svete Elizabete, zlasti jih bo mikalo kaj brati o otrocih, njenih, ki jih je tolikanj ljubila.

Ako se deržimo verste, kaker so zapuščali ta svet, nahajamo najprej kralja Andreja, očeta naše svetnice. Ko je izvedel, da je

Elizabeta vmerla, se je potopil v globoko žalost, zlasti zavoljo tega, ker je mislil, da ni po vrednosti cenil svoje hčere čednosti ter se je prelahko vdal v to, da jo je pustil v široščini in ponižanju. Vender je doživel še veliko tolažbo, ko je sveta cerkev njeno svotost priznala in vesoljnemu kerščanskemu svetu oznanila; kmalu potem je vmerl.

Tašča Elizabetina, Sofija, je vmerla tudi leta 1238, dve leti potem, ko je bila pričujoča pri slovesnem vzdignjenju svoje snahe, katere visokega poklica tako dolgo ni spoznala.

Najbolj goreč častivec in odvetnik svetničin, dever njen, Konrad, tudi ni preživel dolgo svitelega zadoščenja, s katerim je popravil krivico, ki jo ji je nekedaj storil. Zavoljo serčnosti, pobožnosti in velike skromnosti njegove so ga izvolili za vikšega predstojnika nemškega viteškega reda, v katerega je bil za pokoro stopil. Velik del svoje moči in svojega bogastva je obrnil v to, da je dal zidati v Marburku slovečo cerkev, ki nosi Elizabetino ime. Da bi sam čul nad tem velikim delom ter je pospeševal, ali znabiti tudi iz ljubezni do teh krrajev, ki jih je bila posvetila snaha njegova, je izvolil mesto Marburk za središče in sedež redu, katerega poglavar je bil, ter sezidal tam palačo znano pod imenom *k o m e n d a*, katere ostanki se vidijo še dandanašnji. Preden vmerje, je želel še enkrat videti Rim. Ko je prišel tje, ga prime huda bolezen. V tej bolezni je dosegel toliko notranjo čistost, da ni mogel brez velikih bolečin prenašati pričujočnosti človeka, ki je bil storil kakov smertni greh. Tako so bili prisiljeni vsi, ki so mu stregli, varovati se vsakega greha. Njegov izpovednik je bil neki opat cisterškega reda. Nekega dne, ko je sedel ta častitljivi menih poleg postelje njegove, je videl potopljenega v zamaknjenje. Ko je h sebi prišel, ga vpraša opat, kaj je videl v tem stanu. „Jaz sem bil,“ odgovori Konrad, „pred sodnjim stolom božjim, kjer se je moja prihodna osoda ostro prevdarjala. Naposled je hotela pravica, da naj bom obsojen v vice za pet let. Ali moja dobra sestra Elizabeta se je približala sodnjemu stolu ter mi je pridobila odpustek te kazni. Vedite torej, da bom vmerl za to bolezenjo in da bom vžival večno zveličanje.“ In v resnici je vmerl, potem ko je naročil, da se naj nese njegovo truplo v Marburk ter pokoplje pri svetnici v cerkvi, ki jo je začel zidati zanjo. Še zdaj se vidi grob njegov, na katerem je vpodobljen ko merlič deržeč v roki bič, ki ga je nekedaj ponujal ljudem, da bi ga topli, na razvalinah mesta Friclar.

Ako je znal Konrad popolnoma popraviti vse krivice proti

Bogu in proti sveti Elizabeti, to ni bilo tako z drugim nje deverjem, Henrikom, katerega življenje se jako nesrečno zapleta v življenje otrok njenih, o katerih imamo zdaj govoriti. Ti otroci se kažejo v vseh spominikih, ki so od njih do nas prišli, polni hvaležnosti do Boga za to, ker jim je dal za mater svetnico, in pred ljudmi polni pravičnega ponosa nad tako častitljivim rojstvom. V vseh očitnih pismih se pred vsemi svojimi knežjimi naslovi imenujejo sinu ali hčer svete Elizabete.

Stariša dva otroka Herman in Sofija sicer nista imela dosti veselih dni na svetu. Hudoba in krivica človeška ju je pregnjala kaker njiju mater.

Herman je, doveršivši šestnajsto leto svojega življenja, leta 1239 prevzel posestvo držav svojega očeta, katere je do tedaj vladal stric njegov, deželni grof Henrik Raspe. Kmalu nato je popotoval na Francosko obiskat svetega kralja Ludovika IX. Na tamkajšnjem dvoru so ga ko sinu svete Elizabete spoštljivo častili, zlasti mu je izkazovala najpriserčnišo ljubezen, kaker smo že omenili, kraljica Blanka iz Kastilje. Oženil se je s Heleno, hčerjo vojvoda Otona Brunsviškega. Vse je obetalo mlademu knežiču bliščečo, srečno prihodnost; ali ni je dosegel. Vmerl je mladenič osemnajstih let leta 1241 na gradu Krajeburku, tam, kjer je bil rojen. Sploh se je pripisovala ta prezgodnja smert strupu, ki mu ga je zavidala neka Berta Zebaška po spodbadanju nevrednega njegovega strica Henrika. Preden je dušo izdihnil nesrečni mladi mož, je še razodel željo, da bi ga v Marburku pokopali na strani svete matere njegove. Henrik pa, ki se je precej zopet polastil vlade, mu ni hotel doveliti te tolažbe. Bal se je, da ga ne bi Elizabeta k življenju obudila kaker toliko drugih mertvih. Dal ga je torej pokopati v Rajnhardzbrun, kjer se vidi še dandanašnji poleg očetovega tudi njegov grobni kamen.

Henrik Raspe je bil zdaj edini gospod in dedič velikih posestev hiše turingijske. Vpliv in moč njegova je zrastle tako, da so ga leta 1246 celo za cesarja izvolili. Ali ni se dolgo veselil te časti in oblasti. Leta 1248 je tudi njega pobrala smert in, dasiravno je bil trikrat oženjen, vender ni imel nobenega otroka. Ljudstvo je videlo v tem pravično kazen nezvestobe njegove proti Elizabeti in zločina, ki se mu je glede netjaka pripisovalo.

Po smerti Henrikovi so zadele Turingijo vse nesreče dolge nasledstvene vojske. Ker je moški rod turingijskih deželnih grofov s cesarjem Henrikom izmerl, so šla njih obširna posestva ženskemu

kolenu. Sofija, stariša hči svete Elizabete, ki je bila poročena z vojvodom Brabantskim Henrikom II., Velikodušnim imenovanim, je prišla torej, da sprejme dedščino svojega očeta v svojem kaker v imenu svojega sinu Henrika, ki je imel tedaj še le tri leta. Brez težave so jo spoznali za svojo deželno gospo v Hesiji, kjer je vladala, dokler je sin dorastel, jako modro in krepko. V Turingiji pa se ji je nasproti postavil hud tekmeč, njen lastni strinč Henrik, Razsvečevavec imenovan, mejni grof Misenski, sin Gudin, sestre njenega očeta. Ta knez je porabil prepire, ki so se vneli v Turingiji berž ko je vmerl Henrik Raspe, in vojske, ki so ob tistem času divjale v nemškem cesarstvu, ter se je polastil velikega dela Turingije in zlasti gradu Vartburka. Sofija je dobila sicer krepkega in vdanega zaveznika, vojvoda Alberta Brunsviškega, katerega hči je bila obljubljena njenemu sinku Henriku Brabantskemu. Ali kaker se je on mnogo trudil, kaker se je tudi Sofija sama serčno vdeleževala vojske, mejni grof Henrik se je vender le vderžal v pokrajinah, ki se jih je bil polastil. Leta 1265 so njegovi sinovi vojvoda Alberta do dobrega pobili ter vjetega odpeljali z bojišča; ni bilo torej druge pomoči več, kaker da se je Sofija svojim pravicam do Turingije odpovedala ter je dežela ostala hiši Misenski. Nasproti pa se je gospostvo v Hesiji priznalo njenemu sinovi Henriku I., kateri je, odgojen od tako krepke matere v težavah in zopernostih, mnoge let deželo izverstno vladal ljubljen od svojega ljudstva. On je oče hesijske knežje hiše, ki je po svojih raznih vejah v rodu skoraj sè vsemi evropskimi vladajočimi rodovinami.

Še le leta 1284 je vmerla Sofija, šestdeset let stara. Pokopali so jo v Marburku v cerkvi njene matere, kjer se še zdaj vidi njen nagrobni spominik. Celo njeno življenje je bila nepretergana versta nemirov, nevarnosti in težav; sploh je imela Sofija več od svojega krepkega, viteškega očeta, kaker pa od pohlevne, poterpežljive, le za Boga in vbozega bližnjega živeče matere Elizabete.

Čisto različno je bilo življenje druge hčeri Elizabetine, Jerice, ki je bila, kaker vemo, Bogu darovana in za samostan namenjena, še preden je bila rojena. Kako zgodaj jo je izročila Elizabeta nuna v Aldenberku, smo omenili ob svojem času. Aldenberk ali Altenberk je kakih 7 ali 8 ur daleč od Marburka. Elizabeta je šla večkrat tje pogledat k svoji hčerki. Nekedaj se je to dete zbudilo o polnoči ter reklo pestuni: „Jaz slišim mertvaški zvonec, ki zvoní v Marburku; zdaj so pač moja ljuba mati vmerli.“ In v resnici je bila vmerla Elizabeta ob tisti uri; Jerica je imela takrat

še le štiri leta. Rastla je potem v samostanu kaker drevesce v zavetju na mirnem vertu. Zato je tudi rajnica mati več blagoslova mogla z nebes poslati nanjo, kaker na svoja druga dva otroka, ki sta se morala pehati v prahu in ropotu posvetnega življenja. Ko pravo dete svoje svete matere je razodevala Jerdrut zlasti tiste čednosti, v katerih se je Elizabeta tolikanj svetila, ljubezen in vsmiljenje do bližnjega in ostrost proti sami sebi. Tako je bila na priložnost nje navada cel postni čas do cvetne nedelje na slami, veliki teden pa na črepinjah spati, da bi okusila nekoliko terpljenja Kristusovega; vedno pa je križala telo s postom in čuvanjem. V samostanu je napravila bolnišnico ter pri tem sama opravljala najnižje službe ko prava hči naj vsmiljeniške kerščanske žene Elizabete. Jerdrut je bila namreč že, ko je imela 19 let, izvoljena za opatico. Ker so zlasti plemenite device iz imenitnih družin v tisti samostan vstopale, jim je rekla večkrat: „Količer višjega rodu ste, toliko bolj se ponižujte v vseh rečeh“, in sama jim je v tem dajala prvi zgled. Zlasti je imela ta dar in tudi gorečnost za to, da je spravljala sperte in skregane. Ko pa je bilo nekedaj videti, kaker bi bilo zastoj njeno prizadevanje, ker se ni htelo odjenjati od nobene strani, primeri se, da je bil ušel iz zapora lev, ki so ga imeli v samostanu. Vse je bilo v največem strahu; Jerdrut pa je poklicala leva k sebi v imenu Jezusovem in ta je prišel ter se ji mirno vlegel k nogam. Ta pokorščina divje zveri je osramotila sperte ženske tako, da so se pri tej priči spravile in iz serca sprijaznile. V spomin na to čudovito dogodbo je na grobnem spominiku rajne opatice vpodobljen lev, ki ji leži pri nogah.

Jerdrut je bila blizu 50 let prednjica v samostanu ter ga je v vsakem oziru visoko povzdignila. Dala je tudi lepo veliko cerkev zidati, katera je postala pozneje njen grobni spominik, ko se je njeno truplo po njeni blaženi smerti (13. velikega serpana 1297) notri pokopalo ter se, potem ko jo je papež Klemen VI. za zveličano spoznal, tamkaj časti. Še čez stoletja se tako spoštuje njen spomin, da je protestantovska knežja rodovina Braunfelška, katere je zdaj negdanji samostan, še pred nemnogimi leti vsakokrat na Jerdrutin dan slovesno katoliško službo božjo dajala opravljati v tisti cerkvi ter se je je tudi vdeleževala. Toliko je gotovo, da je Jerdrut, ko otrok že samostanu tako rekoč podarjena, tako lepo in dostojno življenje živela, kaker ga le more imeti ženska na tem svetu. Blagoslov božji je počival na daritvi, ki so jo darovali stariši Večnemu, ko so dete za samostan odločili.

33. poglavje.

O lepi cerkvi, ki se je ljubi sveti Elizabeti na čast sezidala v Marburku in kako so se onečastili nje dragoceni ostanki, kaker tudi o koncu te zgodbe.

Kmalu se je razširilo češčenje svete Elizabete po celem kerščanskem svetu. Na tisoče in tisoče romarjev je hodilo na božjo pot k njenemu grobu; pa zidali so cerkve v njeno čast tudi v daljnih krajih. Povsod, zlasti pa v Trijerju, Štrazburku, Kaslu, Vinčestru, Pragi in po celi Belgiji so si jo izvolili za varuhinjo in zagovornico pri Bogu samostani, bolnišnice, pribežališča za dušne in telesne bolezni.

Vse razne vmetalnosti so povelilevale to ljubeznjivo svetnico.

Pesni in napevi so se zlagali; slike in podobe njene iz lesa in kamena so se narejale, celo denarji so se kovali njej na čast. Razen Matere božje pač nobena ženska ni dosegla na zemlji delj razširjenega češčenja kaker sveta Elizabeta.

Mej vsemi vidnimi spominiki, ki so se ji postavili, pa ga ni lepšega, kaker je tisti, ki se ji je posvetil tam, kjer je preživela svoja poslednja in najsvetejša leta, to je prekrasna velika cerkev v Marburku. Zidana je v tako imenovanem gotiškem zlogu, vsa iz rezanega kamena, ter ima dva veličastna enakomerna stolpa. Dasi ravno so nevihte mnogih stoletji se podile čez njo, vender stoji tam tako lepa in nepoškodovana, kaker bi bila nedavno dodelana. Ta cerkev je veliki grobni spominik, ki se je postavil sveti Elizabeti kmalu po smerti. Kedo ga je sezidal?

Tisti mož, ki je nekedaj pomagal vun pahniti vbogo, žalostno vdovo iz stanovanja, do katerega je pravicco imela, iz Vartburka, vsega oropano, da je morala mraza trepetaje ko beračica prositi, kjer bi prenočila z malimi siroticami svojimi, tisti mož je nje mertvemu truplu to velikansko cerkev dal sezidati ko grobno stanovanje.

Leta 1235 ta dan pred vnebovzetjem Marijinim se je položil prvi kamen. Deželni grof in visoki mojster Konrad se je združil s hesijskimi vitezi in nemškim redom, da sezidajo ponižni kneginji veličasten spominik, prekrasno svetišče. 20 let so delali le na tem, da se je podlaga položila, drugih 28 let je bilo treba, da so se doveršili poglavitni deli, ki so bili gotovi leta 1283. Stolpi, notranja oprava in vsa velikanska celota, kaker se dandanašnji vidi, to se je dodelalo še le v teku 14. stoletja. Cerkev je 230 črevljev

dolga, 83 široka. Podlaga je 43 črevljev globoka, visokost notranjih obokov je 70 črevljev, stolpa pa merita do verha vsak 303 črevlje.

Predolgo bi bilo, ako bi hteli natanko popisovati, kakšna je ta velika cerkev in kaj se je vse ž njo godilo do današnjega dne. Omenino le, da je prva, ki se je zidala na Nemškem v gotiškem zlogu, kaker je bila sveta Elizabeta prva, ki je vstopila tamkaj v frančiškanski red. Cerkev ima tri ladje, vse tri enako visoke, ter je naj lepši zgled tako imenovane zgodnje gotike. V tej veličastni cerkvi je počivalo skoz tri sto let truplo svete Elizabete v posebni kapelici, katere kamenita tla so še zdaj vsa izglobana od kolen nešteti romarjev, ki so tu kleče opravljali svojo pobožnost. Shranjeno je bilo v umetalno izdelani, pozlačeni, s srebrenimi podobami iz Elizabetinega življenja okovani in z premnogimi dragimi kamni in biseri bogato olepšani skrinji. Še zdaj se vidi v Marburku ta skrinja v zakristiji velike cerkve, ali prazna, oropana tudi večine svojega vunanjega bogastva.—

Tri sto let po smerti svete Elizabete je zadela namreč katoliško cerkev in zlasti nemško deželo velika nesreča. Malopriden menih, Martin Luter, je začel po svoji glavi popravljati vero Kristusovo in Bog je pripustil, da je za sabo potegnil in odtergal od rimske cerkve mnogo ljudi in cele dežele. Tudi knez, ki je tedaj zapovedoval v Hesiji, deželni grof Filip, imenovan Velikodušni, je zapustil katoliško vero ter v cerkvi svete Elizabete vpeljal protestantovsko službo božjo. Ali romarji so še vedno v obilem številu prihajali častiti ostanke svete Elizabete. To je deželnega grofa silno jezilo; nova vera je namreč prepovedovala svetnike častiti. Sklene torej konec storiti romanju k sveti Elizabeti za vselej.

Leta 1539 tisto nedeljo po Kristuševem vnebohodu je hotel zveřšiti, kar je namerjal. Z velikim spremljevanstvom imenitnih in učenih mož jo maha v Elizabetino cerkev k službi božji po Lutrovem kopitu. Ko je minila pridiga in obhajilo, da poklicati deželnega komendnika nemških vitezev, katerih je cerkev bila, ter gre ž njim v zakristijo, kjer je bila tedaj skrinja z Elizabetinimi svetimi ostanki. Deželni komendnik je imel ključe; moral je odpreti vnanja vrata zakristijska. Radovedna množica je rinila za njimi. Da bi zaderžal derhal, zaloputne vrata, serdit, kaker je bil že prej zavoljo brezbožne silovitosti, ki se je imela zgoditi. Skrinja se svetničnimi ostanki je stala za močnimi železnimi gartri, ki so bili zaklenjeni. Komendnik ni hotel odpreti, vergel je ključ daleč

od sebe; tudi zakristan je rekel, da ne ve, kako bi se odperlo. Deželni grof veli iti po „kovača, ključaničarja, stolarja, tudi po veliko kladivo in dleto“, da vlomijo gartre. Ko hočejo vun, vidijo, da so se vrata zaletela, ko jih je komendnik zaloputnil, in da se ne morejo odpreti od znotraj, temuč le od zunaj. Treba je bilo torej skozi okno vreči ključ, da se od zunaj zopet odklene. Mej tem je blagovolila reči njih knežja milost: „Ke bi se imelo v tej zakristiji od lakote vmreti, komendnika bi prvega pojedli.“ Deželni komendnik je odgovoril: „To se pravi, prej bi me bilo treba vprašati, ali me je volja, da se dam pojesti.“ Kmalu so prinesli orodje, kar ga je bilo treba, da se gartri vlomijo. Ko se je začelo, je nespodobno blebetal deželni grof: „Križ božji! To so sv. Elizabete svetinje! Moje kosti, nje kosti! Pojdi sem, strina Špela! To je moja stara babica!“ Potem se oberne ta nevredni vnuk svetničin h komendniku ter pravi: „Težko je, gospod komendnik, da bi le same krone bile; bodo pač stari ogerski goljdinarji!“ — „Jaz nič ne vem“, pravi komendnik, „ne vem, kaj je notri; kar sem živ, nisem bil tako blizu tu in Bog hotel, da bi tudi denes ne bil!“ — Ko je bila skrinja odperla, seže deželni grof noter in potegne vun z erdečim damastom prevlečen kakovih pet četerti vákala dolg zaboj, kjer so bile koščice svete Elizabete. Te vzame in poda nekemu častniku svoje hiše, in ta jih veli vreči v vrečo, ki jo je držal neki postrežnik, ter gori na marburški grad odnesti. Deželni grof odreže nato kosec od skrinje, ki je mislil, da je vsa iz čistega zlata, ter ga da poskusiti zlatarju. Ko se mu pove, da je le pozlačen kufer, pravi: „Vidite pope, kako goljufajo ljudi! Trugo so naredili iz kufra, zlato so pa sami spravili.“ Potem se je domislil, da ni bilo glave svetničine pri ostalih koščicah in po dolgem pregovarjanju prisili komendnika, da mu pokaže v zakristiji skrivno ormarico, kjer je bila glava s krono in zlatim kelihom, katero oboje je bil pred 300 leti cesar Friderik posytil svetnici ta dan, ko so se njene kosti vzdignile. Te drage reči da Filip hitro odnesti na grad in poslej jih ni več nihče videl.

To je mož, ki so ga protestanti imenovali Filip Velikodušni.

Kosti svetničine so se pokopale kmalu potlej v cerkvi na nekem kraju, ki je le deželni grof vedel zanj in pa dva njegovih zaupnikov. Kakih deset let potem so se na povelje cesarja Karola V. zopet izkopale ter komendniku izročile, ali, kaker se vidi iz sprejemnega lista njegovega, jih je že tedaj manjkalo znaten del;

pozneje so se raznesle še ostale ali vse ali vsaj večina. Misli se namreč, da jih je nekaj vendar še v Marburku v cerkvi Elizabetini, ali gotovo to ni. Ko jih je komendnik prejel, so imeli to cerkev že protestantje v oblasti; ne ve se torej, ali jih je zopet takaj pokopal. Ali ker gotovo ni vedel primernišega kraja, je vendar le verjetno, da se je to zgodilo. Pa kje so prav za prav bile shranjene, to je le on vedel in ostali katoliški komendniki nemškega reda, ki so bili še za njim; ž njimi je izmerlo gotovo znanje.—

Leta 1847 se je bil oblak vtergal nad Marburško okolico ter je povodenj prišla tudi v veliko cerkev, kjer je tla silno poškodovala. Čez sedem let so jih popravljali in takrat so našli pod tlakom v 5 črevljev dolgem izglobanem kamenu, ki je bil z drugimi kameni pokrit, neko svinčeno skrinjico; v tej je bilo nekoliko vkupaj zvezanih kosti, ki so se čudovito svetile kaker sami demanti. Vse kaže, da so bili to ostanki trupla svete Elizabete. Škof Fuldski jih je hotel dati natanko preiskati, ali vlada hesijska ni dovolila; velela je vse zopet zadelati na tistem mestu, kaker je bilo prej.

Gotovo je torej, da se mnoge relikvije svete Elizabete časte po raznih cerkvah katoliškega sveta; ali je katera v njeni cerkvi v Marburku, ni gotovo, in ako je, časti se ne. V veličastni cerkvi, njeni časti posvečeni, imajo že več ko tri sto let luterani svojo božjo službo. Turingija, kjer je živela ko dekle in soproga, Hesija, kjer je ko vdova prebivala, obe deželi ste popustili sveto katoliško vero. Slavni Vartburk, kjer je zapustila toliko sladkih spominov o pobožnih otročjih letih, o izkušnjah svoje mladosti, o neprimerljivi nežnosti svojega zakonskega življenja, ta ponosni grad je oskrnil Luter Martin se vso svojo ošabnostjo. S teh starih stolpov dolu, od koder je z nevtrudno ljubezenjo čula nad celo deželo, zdaj zastonj išče oko popotnega kje kako katoliško cerkev, kako katoliško kočo. Celo groba njenega niso spoštovali; eden njenih mlajših je zasramovaje vun potegnil njene kosti. Ali ni torej tolikanj večja dolžnost vsakega katoličana častiti jo ter, kaker le more, ljubezen ji izkazovati in razširjevati njeno slavo? To je dobro čutil vbogi kapucin, ki ga neradi poslednjikrat omenjamo v tem popisu, ko je rekel okoli srede 17. stoletja: „Ko sem obiskal to veliko in lepo cerkev in ta bogati grob svetničin, mi je bolečina presunila serce, ker sem videl, da sta v rokah luteranskih in tako sramotno oropana svojega starega bleska. Ah, pač sem tožil Bogu vsega-

mogočnemu v nebesih in priporočal sveti Elizabeti, naj bi spravila to v boljši red. Zato pa moramo mi, da nadomestimo čast, ki ti jo odrekujete nekatoličani, tolikanj bolj te častiti, tolikanj bolj goreče te na pomoč klicati, o slavna služabnica božja! in vedno se veseliti, da te je Bog že v prvi mladosti pripeljal iz daljnje Ogerske, ter te podaril naši ljubi Nemški deželi ko najdražjo dragotino! —

Prišli smo do konca povesti o sveti Elizabeti. Prepričani smo da naši bravci prav iz serca ljubijo to preljubeznjivo svetnico božjo. Gotovo so tudi, ko so brali o tako lepih čednostih, o tako mnogih in velikih dobrih delih neomejenega kerščanskega vsmiljenja, zopet in zopet sklenili po vsi svoji moči posnemati njene prelepe zglede. Sè slovečim grofom Montalambertom, katerega smo se po večem držali v tem popisu, še enkrat povzdigujemo serca k tebi, o sladka svetnica, h tebi, katero se upamo po zgledu toliko pobožnih duš tudi mi imenovati ljubo sveto Elizabeto. O nebeška prijateljica naših duš, ozri se z visokih nebes na nas s tistim ljubeznjivim pogledom, ki si ž njim lajšala na zemlji najhujše bolečine. V meglenem, merzlem stoletju smo prišli h tebi, da se razsvetlimo pri tvoji luči, da se ogrejemo pri ognju tvoje ljubezni. Ti si nas sprejela in mnogokrat je misel na tebe nas vtolažila. Bodi blagoslovljena za toliko sladkih solz, ki so nam trepetale v očeh o popisovanju tvojega terpljenja, tvoje poterpežljivosti, tvoje ljubezni, tvoje angeljske priproščine;—bodi vedno blagoslovljena in blagoslovi tudi ti poslednjega, najnevrednišega pisavca tvojega preslavnega življenja!

Konec.

Novi svetniki.

12. kimavca t. l. se je z navadnimi slovesnostmi vpricho sv. očeta in njihovega dvora ter kardinalov di Pjetro, Bilio in Martinelli versilo branje in objavljenje dekretov skupščine za svete obrede glede poterjenja čudežev in določbe, da se smejo varno oklicati za svete zvel. Lovrenec Brindiški, kapucin, in zvel. Klara Montefalska iz reda avguštinov-puščavnikov (ki je pa v mladosti bila tretjerednica sv. Frančiška ter je, kaker zanesljivi pisatelji terdijo, obleko tretjega reda ohranila notri do smerti.)

Pri tej slovesni priložnosti so sveti oče tako-le nagovorili zbrane: „Velika radost pretresa nam serce nad objavljenjem dekretov, pri katerem smo ravno bili pričujoči. Vpisanje vmej svetnike je vselej priložnost k veselju za katoliško cerkev in vidnega poglavarja, ki jo vlada. In za nas povikšujejo posebni nagibi zadovoljnost in veselje, da moremo ta dva častitljiva zveličana, Lovrenca Brindiškega in Klaro Montefalško, mej svetnike sprejeti. Prav primerno se današnji čas budi mej ljudmi spomin na zv. Lovrenca, h kateremu smo imeli že od mladosti priserčno pobožnost in ljubezen. Kaker ste ravno slišali, ko se je bral dekret, je ta veliki služabnik božji pod ponižno obleko sv. Frančiška skrival najizbraniše darove nature, najčastitljiviše darove milosti, in njega nevtrudljivo in čudežno, popolnoma bližnjemu na korist obrnjeno življenje ni bilo nič drugega ko svitla krasota serafinskega reda, keterega ud je bil, in drugih za človeštvo tako visoko zaslužnih redov, kateri pa so dandanašnji vender tolikanj zaničevani in preganjani.

Rimski papeži se niso obotavljali, delavnosti in modrosti zv. Lovrenca najtežavniša in sitniša poslanstva izročiti, in on je prevzel v imenu namestnika Jezusa Kristusa in po nagonu pregoreče ljubezni dolga in truda polna popotovanja, prišel je v različne dežele, preiskaval njih potrebe in razširjeval, vsem vse postavši, besedo in djanjem povsod, kjer je mogel, dobrotljivi vpliv svoje apostoljske gorečnosti. Sè spretno previdnostjo si je znal tudi v serca vladavcev dobiti vhod, kateri, ker niso mislili, da je neprimerno njih dostojanstvu poslušati svete tega redovnika, so k sreči tiste svete zveze mogli skleniti mej sabo, ketere, dasiravno namenjene vojskovanju zoper sovražnike svete vere, so vender tudi pokoj in varnost njihovih kraljestev v zložnosti in miru na terdnih podlagah čudovito poterediti mogle. Zato nas tolaži, ko imamo tega velikega frančiškana povzdigniti k časti altarjev, upanje, da bodo na njegovo priprošnjo ljudstva in knezi, poslušaje glas sv. cerkve, na pravi pot nazaj prišli ter ušli nevarnostim, ki jim pretijo z neozdravljivo pogubo.

Ne menj ljub in vesel pa nam je spomin na blaženo Klaro Montefalško; zakaj radi se domišljamo, da smo takrat, ko smo vladali peruško cerkev, dvakrat obiskali njeno svetišče, dvakrat darovali nekervavo daritev na altarju, ki pod njim počivajo nje pozemeljski ostanki, in občudovanja in ljubezni prevzeti ogledovali dragocene in nestrohnjene relikvije in zlasti nje serce, ki je tako sloveče po čudovitih vtiskih, ki jih je sprejelo od terpljenja zveličar-

jevega. In zdaj, ko smo postavljeni, da vladamo vesoljno cerkev, se je naše češčenje do te device podvojilo, in naše zaupanje do nje je popolno in doveršeno.

Zdi se nam, da se smemo v obilni meri zanašati na njeno mogočno varstvo v nebesih. Saj ni prvič, da se je Bog ponižnih devic poslužil, da izpelje svoje nepreiskane sklepe h koristi svete cerkve in nje vidnega poglavarja.

Ni še davno tega, kar se je praznovalo na Laškem o priliki nje stoletnice veličanstvo junaške device Katarine Sjene, ki je bila božje orodje, po katerem so rimski papeži čez dolgo časa slobodni in neodvisni se vernili na svoj pravi sedež v Rim. Mi ne vemo in nečemo preiskovati, kaj je odločeno v sklepih previdnosti božje glede žalostnega stanja, v katerem smo mi, v katerem je zdaj sveta cerkev. Vender stavimo na te zveličane, ki jih hočemo povzdigniti do svetniške časti, opravičene nade, tolikanj bolj, ker se družijo z bl. Lovrencem Brindiškim in bl. Klaro Montefalško tudi bl. Benedikt Laber in bl. Janez Kerstnik de Rossi, ki zastopajo vse razne razrede človeške družbe; in tako pričakuje vsa bolehnava in bolna le-ta družba ozdravljenja od teh zveličanih po posredovanju nezmotljivega učenitva rimske cerkve, katera jih poveljuje.

S tem sladkim in tolažljivim upanjem sprejmite, preljubi sinovi apostolski blagoslov, ki ga vam vsem tukaj pričujočim iz globčine serca podelimo in na redova frančiškanov in avguštinov in posebno na Bogu posvečene device samostana montefalškega raztegujemo.“ —

Na praznik neomadežanega spočetja se bodo ti zveličani slovesno oklicali za svetnike.

Luíz Gastón de Segür.

Eden najimenitniših tretjerednikov današnjega časa in za razširjanje tega reda po Francoskem in vsled tega tudi po Laškem, Nemkem in po naših krajih pred vsemi najzaslužniši, sloveči monsinjor de Segür, je vmerl v četrtek 16. rožnega cveta letošnjega leta v Parizu. Bil je skrivni kamernik svetega očeta in korar prvega reda pri slavni cerkvi svetega Dionizija (Sen Den). Pred mnogo leti bi bil imel biti škof ali zadržalo ga je, ker je bil oslepil.

Ni ga pa moglo zadržati to, da ne bi bil vsega se posvetil pridigovanju in izpovedovanju ter izdajanju učenih in pobožnih knjig, ki so silno mnogo koristile ne le na Francoskem, temuč tudi po drugih deželah, v katerih jezike so prestavljene.

Priporočilo.

V molitev se lepo priporoča neko bolno dekletce na Kranjskem.—

*

Gospodom organistom in vsem, ki jim je za napredek domače vnetosti, priporočamo P. Angelika novo delo, o katerem tako piše „Zgodnj. Danica“ 21. vinotoka:

„Dvakrat priporočevanje vredna novost. Ravno kar je Blaznikovi tiskarni prišlo na svitlo:

26 *Tantum-ergo*

za 4 glasove razstavno postavil in zbral P. Angelik Hribar, znani priljubljeni skladatelj, zaradi česar tudi dela ni treba hvaliti. Rečeno samo bodi, da je dvakrat hvale vredno: prvič, ker je od P. Angelika; drugič pa zaradi čisto izvirnega namena, ki ga nihče prehvaliti ne more, namreč: čisti dohodek je odmenjen za hrano vboгим študentom. Iz prvega in drugega ozira žimo, da bi se delo v dveh tjednih vse razprodalo, in naj bi v malo letih davele toliko izdanj, kolikor „Tantum-ergo“ ima v sebi. Cena je 70 kr., po št. 2 kr. več. — Drugo delo ravno tega častnega skladatelja je „Zbirka slovenskih mašnih pesni v čast slovenskima apostoloma ss. Cirilu in Metodu“. Ina 1 gld. 50 kr., po posti 5 kr. več. Če gdo meni, da to delo menj priporamo, kaker prvo, naj sam „gori gleda“, ker se moti, zakaj: čisti dohodek odmenjen za deško vbožnico g. dr. Gogala!“ —

*

Vse naše blagovoljne bravece prosimo, naj berž ko ogoče ponove naročilo, da moremo določiti primerno število „izvodov“, ki se imajo tiskati. „Cvetje“ bo izhajalo l. 1882, kaker smo zadnjič omenili, kolikor toliko praznično opravljeno za sedemstoletnico svetega očeta Friška. Naj bi naše pobožno ljudstvo ob takó redki priliki počastilo tega velika dobrotnika človeštva s prav obilnimi naročili na list, ki ima njegovo čast slavo razširjevati, njegove vstanove priporočevati, njegovo apostolsko nadaljevati mej Slovenci. Raznim do zdaj nam razodetim željam si bo prizadevali po mogočnosti vstrežati. Vabimo pa zlasti častito slovensko javščino, da bi blagovolila podpirati naš trud tudi s primernimi, zlasti ljšimi spisi; le obilo število samostojnih pisateljev more dati listu prijetnaznovrstnost. — Perva dva letnika se še zmirom lahko dobita po navai ceni (v zvezkih po 70, priprosto vezana po 80 kr.) Vse, kar se bo zanja upilo, je namenjeno frančiškanskim misijonom.

